

OP VERKENNING IN EN ROND OUDENAARDE

5 en 31 maart 2026

Oudenaarde. Geen stad of streek van “oude nare” mensen. En zeker geen “oude nare” Neos-leden die het voor over hadden om vroeg uit de veren te kruipen. Twee autocars vol krijgen. Het deed het bestuur deugd, en natuurlijk de deelnemers ook. À propos, uit de veren? Heeft er nog iemand een matras gevuld met veren? En kruipen? We zijn een volk van kruipers. We kruipen uit ons bed, we kruipen uit onze zetel, we kruipen achter het stuur, ... En toch zijn de Damse Neos-leden krasse senioren. En kraakt er al eens hier of daar een gewricht? Dat nemen we erbij, als Neos maar goed draait.

In de autocar verwelkomen voorzitter John (trip nr. 1) en reisbegeleider Will (trip nrs. 1 en 2) de nog niet helemaal wakkere deelnemers met een woordje en een versje. Uit de ALDI zegt een pientere deelnemer. Maar vermits den ALDI ook kwaliteit levert, moet volgend versje toch niet helemaal zo slecht zijn. Of is het toch maar een karamelvers? In elk geval, de autocar was wakker. Gelukkig was de chauffeur zeker al wakker.

***Wat een mooie dag
Klimaat en 't weer van slag
Met Neos nog eens samen weg
Stilte wel nu weg, iedereen zijn zeg
Jullie mogen het weten
Het bestuur moet zweten
Om alles goed te laten lukken
Zonder ongelukken
Twee maal deze trip van waarde
100 leden gaan mee naar Oudenaarde
We zijn daarom verheugd
En het doet ons deugd
Als velen met ons de autocar op willen
Want samen leute maken
Is een dag zonde pillen
En weer goed in balans raken***

***Dat we nog heel vaak tegoare mogen zijn
Want dat, dat is echt heel fijn.***

Koffie en toilet in het Molenhuis te Eine kwamen goed van pas om echt wakker te worden voor een dag in de lieflijke “bergstreek” van de Vlaamse Ardennen, Oudenaarde centrum en de vele pittoreske deelgemeenten. Gids Wivine reed met ons mee met een interessante waterval van info en tips over geschiedenis. Een deelnemer merkte op: amaai haar man met zo’n (goede) waterval ...

Een beetje info over Oudenaarde en de streek.

Slechts enkele ankerpunten en de sfeer om jullie goesting te doen krijgen. Ik kan hier niet alles weergeven. Ga op verkenning in Google en Wikipedia. En ga zeker zelf terug naar Oudenaarde en de Vlaamse Ardennen. Niets kan tippen aan Damme en Brugge en de Zwinstreek. Maar die streek mag gerust op de 2de plaats komen, om te wandelen, te genieten, te fietsen, te smullen, bier te proeven en te ontspannen.

Oudenaarde is gesticht aan de linkeroever van de Schelde, die lange tijd de grens vormde tussen Frankrijk en het Heilige Roomse Rijk. In het jaar 1030 gelastte graaf Boudewijn IV van Vlaanderen er een burcht te bouwen. De toren van Oudenaarde moest dienstdoen als tegenhanger van de vestiging die de Duitse keizer aan de overzijde van de rivier in Ename had laten bouwen. In de dertiende eeuw werd de donjon vervangen door een groter kasteel.

Graaf Filips van de Elzas gaf de stad in 1189 een stadskeure. Langzaamaan ontstonden twee stedelijke vestingen; Oudenaarde op de linker- en Pamele op de rechteroever van de Schelde. Pas in 1558 versmolten beide stadskernen. Oudenaarde verloor zijn versterkingen na de Slag bij Bouvines in 1214 en werd ingenomen door Gent in 1383.

De stad is ooit uitgegroeid tot een belangrijk centrum voor hoogwaardige wandtapijten. De stad kende verschillende belegeringen, verwoestingen, heroveringen en sloop van de stadsvesten. Tot in de negentiende eeuw werd de stad door stadswallen omringd. In de twintigste eeuw werd de binnenstad opengeboken.

Oudenaarde is de geboorteplaats van Margaretha van Parma en van schilder Adriaan Brouwer. In de 19de eeuw werd Oudenaarde een industriële stad, die zijn overgebleven historisch erfgoed behoudt als een belangrijk aspect van de stad.

In de Eerste Wereldoorlog werd tijdens de slag aan de Schelde van 1 november 1918 onder meer de Sint-Walburgakerk zwaar beschadigd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Oudenaarde opnieuw beschoten. Het duurde tot 1949 de schade volledig hersteld was.

Vroeger kronkelde nog een zijtak van de Schelde door het centrum van de stad. In de jaren vijftig werd die gedempt.

Op het Oudenaardes wapenschild staat een afbeelding van een bril. Volgens een zestiende-eeuwse legende zou keizer Karel V hebben opgedragen om die bril er te zetten, omdat de stadswachter de keizer niet had zien aankomen. De stadswachter, die de geschiedenis zou ingaan als Hanske de Krijger, maar die volgens Charles De Coster Thyl Ulenspiegel was, zou toen in slaap zijn gevallen, omdat hij te veel had gedronken. In werkelijkheid is het embleem in het wapenschild geen bril maar een gestileerde letter *A* van *Audenaerde*.

Het Germaanse toponiem Oudenaarde ("oude weide") is voor het eerst vermeld in 1038. Oudenaarde zou ontstaan zijn na de teloorgang circa 1050 van de vroegmiddeleeuwse haven van Ename, als een nieuwe nederzetting stroomopwaarts aan de Schelde, op de plaats waar de graaf circa 1000 een burcht had gebouwd. De gunstige ligging aan de Schelde stimuleerde de handelsactiviteit en de ontwikkeling van een nederzetting op beide oevers tot een stedelijk gebied.

Op verkenning met de autocar rond en in Oudenaarde

Iedereen telkens stipt om 9u30 in de autocar. Voorbeeldig. Gids Wivine, die 2 maal onze gids was, maakt dat iedereen echt wakker was, met een overvloed aan interessante weetjes, dorpjes en hoekjes. Ze brengt ons langs een kasteel en wegen waar je spontaan zou zeggen: hier kom je toch niet door met de autocar van 12 of 14 meter. En juist dat deed ons nog meer genieten.

De gids vertelde over Omer Wattez. Die zag de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het toerisme in de streek en bracht de naam aan: Vlaamse Ardennen. Hij was ook zeer Vlaams gezind.

Het lieve, verscholen dorp van Mullem, met de familie de Gerlache, Lily van Oost, astrologie en het kasteelhek van de burgemeester om toch maar burgemeester van Mullem te kunnen worden. Hier is de serie Speeltie opgenomen. De adellijke familie zat in het verzet en sommigen moesten naar Ravensbrück. Nog geen 1000 inwoners nu. Toen en ook nu nog omgeven door uitgestrekte velden waar ooit de slag bij Oudenaarde werd bevochten met aanwezigheid van 180.000 soldaten. Stel je voor hoeveel bloed hier moet gevloeid hebben. Het ging nota bene om de troon van ... Spanje. Dat ze daar gaan oorlogje voeren toch?

Het dorpje Mater heeft een 3-zoldermolen, vergezichten en een dorpscentrum met lieflijke kerk en klooster, en een heel oude café waar je volgens de gids best niet naar het toilet gaat.

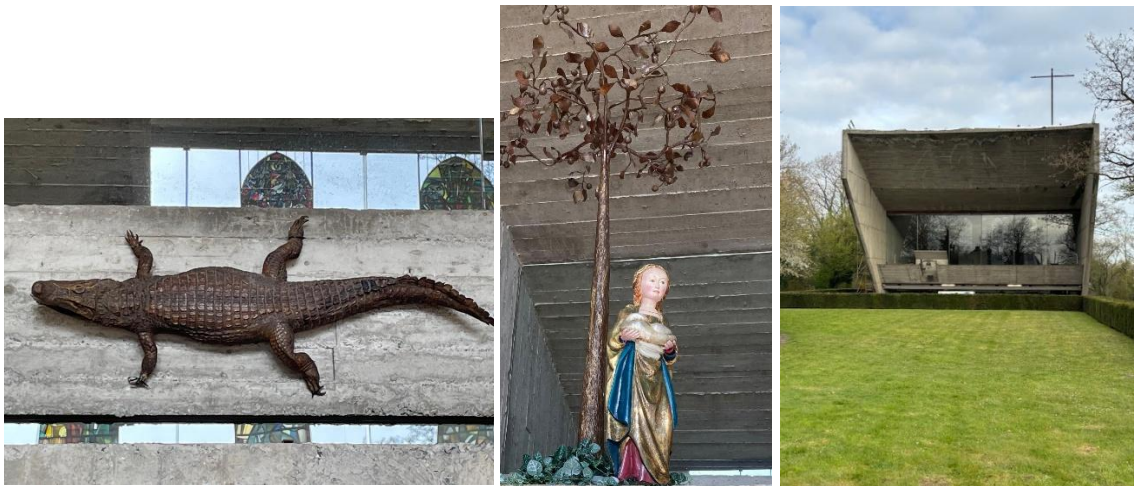
Op een rondpunt op de N60, bij het naderen van Oudenaarde staat een kunstwerk dat in de volksmond minder lieve namen heeft gekregen, maar officieel de Koningin van de Schelde heet. De Schelde heeft dan ook welvaart gebracht. Oudenaarde zelf is wereldbekend om zijn productie destijds van wandtapijten. Het museum MOU in het stadhuis heeft een grote collectie. Deze productie kwam na de lakennijverheid.

De Schelde is van grote betekenis geweest de hele geschiedenis van de streek voor steenbakkerijen, voor verdediging, voor handel en andere nijverheid en voor transport allerhande. Spijtig genoeg ook zijn er grote overstromingen geweest. In de binnenstad zijn zijarmen gedempt. De Schelde heeft ook zijn naam geleend aan de Schelde gotiek als bouwstijl.

Een verrassende stop in de rondrit is boven op de Edelareberg, bij de kapel van Kerselare. In een stijl die men Brutalisme noemt. Ietwat à la Corbusier. Een uit de kluiten gewassen kapel in beton die de glooiing van het landschap volgt. Is ook een bedevaartkapel. Eeuwen terug was er volgens de legende een kapelletje aan een kerselaar dat merkwaardige feiten heeft

ondergaan en naar aanleiding daarvan is een verering van Maria en een bedevaart ontstaan. Dit heeft geleid tot die kapel die de moeite waarde is van een bezoek met toelichting.

Er is ook een krokodil aan verbonden. Een afbeelding achter het altaar. Zaten hier dan krokodillen in onze contreien? Bijlange niet. Die zitten misschien in Brussel in de partijhoofdzetels? Alle gekheid op een stokje. In 1570 werd de toenmalige kapel vergroot in opdracht van de heer van Pamele. Zijn vader was in Egypte aangevallen door een krokodil en hij had het overleefd. Vandaar een dankbare geste om de kapel te vergroten. In 1961 werd de oude kapel door brand verwoest, en wonder boven wonder, het O.-L.-Vrouwbeeldje bleef gespaard. Dankbaarheid is een schone deugd: een nieuw kapel moest er komen. Architect Juliaan Lampens leverde het winnende ontwerp. Door betonrot staat de kapel nu in de steigers. Ondertussen is het ook een beschermd monument. Alle krokodillen ten spijt. 4 prachtige glasramen geven kleur aan het grijze beton, zeker als de zuidoostelijke zon de glasramen doet gloeien.

In de omgeving was er een snoepgoedbakker die “lekkers” verkocht, verbasterd tot “lekkies”. Het bedevaartgedeelte wordt bijgestaan door zogenaamde ommegangen. Verder passeren we de Geuzenhoek met een protestantse gemeenschap. De heilige Amelberga wordt dan vereerd in het schattige dorpje Mater, dat ook doordrenkt is van het heerlijke Romanbier. Wie ook weet wat bier was, is Adriaan Brouwer. Een Oudenaardenaar (wat een raar woord) die geen brouwer was maar een schilder en die je op café kon tegenkomen. Hij zou leerling geweest zijn bij Frans Hals nadat hij als 10-jarige met het gezin naar de Noordelijke Nederlanden verhuisde, maar ook terugkwam. Hij is jong gestorven op ca. 34 jarige leeftijd.

Heel bijzonder is de **FIETEL** van Eine. Een ludieke lokale stoet en volksfeest. Vindt zijn oorsprong in de cafébaas die op de deure (van de café) moest letten terwijl de vrouw op bedevaart was naar de kapel van Kerselare. Maar om ook andere cafés te kunnen bezoeken, laadden zijn vrienden de “deur” van het café op een kruiwagen, en konden zo een kroegentocht doen én toch op de “deur” letten. Niet de verwarren met de bedevaart-omwegang in Ronse die de **FIETEL** wordt genoemd en 32,6 km lang is in en rond Ronse.

Na de lekkere lunch in het Molenhuis: bezoek aan brouwerij Roman.

Ename ligt op de rechteroever vlak bij Oudenaarde waarvan het deel uitmaakt. Een archeologisch museum staat er naast de bewaarde grondvesten van de vroegere benedictijnenabdij. Aan die abdij is het te danken dat de brouwerij ROMAN ook het gelijknamige abdijsbier op de markt mag brengen. De brouwerij bezoeken is meer dan de moeite waard. Het is dan ook nog de enige brouwerij die in handen van de familie Roman is gebleven en die begonnen is in 1545. Het is ook al de 14de generatie in de lijn van opvolging, telkens door een mannelijke telg. Ooit waren er 17 brouwerijen en 17 abdijen in de streek. Omwille van de zuiverheid van bier dronken ook de kinderen bier, weliswaar te vergelijken met tafelbier.

De brouwerij haalt zijn water uit voornamelijk één bron in de omgeving. Het hele brouwproces en de dagelijkse en jaarlijkse hoeveelheid bier en andere dranken: op gevaar af om blaaskes te vertellen, begin ik er niet aan. Het gaat immers over water, gist, hop, mout, gruit, warmte, vrouwelijke en mannelijke hoppebellen of scheuten, en zoveel meer om tot het heerlijke bier te komen. Waarna het bottelen volgt, het reinigen van ketels. Betaalt de brouwerij nog de gevreesde accijnzen? Zeker, maar de ambtenaren komen niet meer ter plaatse. De bedragen worden nu gewoon bepaald op basis van flessen en vaten. Het aantal soorten bier en frisdrank is inmiddels ook respectabel. Voor het biertje 0.0 draaide men de klinkers om tot RAMON. Om het nog steeds "bier" te mogen noemen moet er nog steeds een minimum gehalte aan alcohol aanwezig zijn. Na de rondleiding met degelijke technische uitleg mochten we nog genieten van 2 proefbieren. Ze lieten zich zéér gemakkelijk in de dorstige kelen gieten. Mooi weetje nog: het is nog steeds dezelfde oorspronkelijke gist. Stalen ervan worden op enkele plaatsen bewaard, zelfs o.m. aan de K.U. Leuven. Uitstekende gidsen hebben ons doorheen de nieuwe en oude gebouwen en installaties geleid.

Wandelen In het Centrum

We lopen op de eerste wandeling, die we door de beperkte tijd niet volledig konden doen, langs een aantal merkwaardige gebouwen. In de 2de editie heeft gids Paul Saelens meer toelichting gebracht, maar ook die wandeling moest door de krappe tijd worden beperkt. Tja, dat komt ervan als je een dag goed wil vullen, maar het moge een uitnodiging zijn om eens terug te gaan. Toch hier de meeste merkwaardige gebouwen.

De "**turris Aldenardensis**" wordt voor de eerste maal vermeld in 1064. Deze burcht bevond zich aan de strategische Scheldebocht en was vermoedelijk door middel van de Burgschelde en een gracht volledig door water ingesloten. Aan de oostoever van de Schelde ontstond eind 11de eeuw de "ville neuve" Pamele, behorend tot de heer van Pamele-Oudenaarde.

"BOUDEWIJNTOREN" op de oude Garenmarkt, het oudste stadsdeel, Deze stedelijke patriciërswooning, een Romaans steen uit de 12de eeuw, werd verrijkt met een toren als statussymbool. In veel diephuizen rondom de Markt zijn nog resten zichtbaar van de oudste bebouwing in kelders en dwarsmuren uit Doornikse steen uit de 13de of de 14de eeuw.

Samen met de bouw van een belfort en lakenhal in de 14de eeuw werd vermoedelijk een **groot rechthoekig MARKTPLEIN** aangelegd, dat ingedeeld werd in verschillende kleinere markten, en waarop de voornaamste straten uitkomen die naar de stadspoorten voerden.

STADHUIS

In late Brabantse gotiek in de 16de eeuw. Belforttoren, aanpalend is er de Lakenhalle uit de 14de eeuw als oudste nog bestaand bestuursgebouw. De kroon op het stadhuis is voor Keizer Karel V. Hanske de krijger op het stadhuis was de stadswacht. Koninklijke fontein voor het stadhuis: de eerste nutsvoorziening.

HOTEL DE GOUDEN APPEL, LA POMME D'OR

Is de 15e -eeuwse residentie van Margaretha van York, weduwe van Karel de Stoute

SINT WALBURGAKERK

15e -eeuws, is nooit voltooid. Een 13e -eeuws koorgedeelte is vroeg gotisch. Toren en schip in 15e -eeuwse Brabantse gotiek. De Apsis is toegevoegd ter ere van Jan zonder vrees in 1407.

CENTRUM RONDE VAN VLAANDEREN

Standbeeld UNIVERSUS

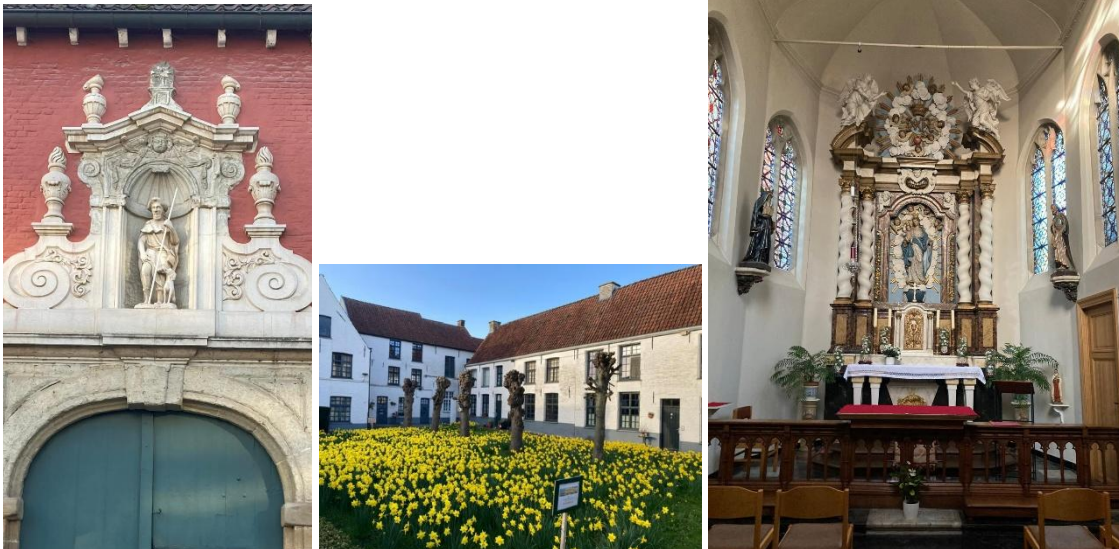

Van Johan Tahon. Universeel "personage" zonder gezicht. De beide stralen zijn de materialisatie van de blik van dit menswezen. (website: Standbeelden.be)

VLEESHUIS

Classicistisch gebouw met Korintische zuilen. Is nu bib. Einde 18e eeuw en een unieke constructie. Bedoeld ooit als dubbeldienstig: voor vleeshalle beneden en tekenacademie boven.

BEGIJNHOF

Sinds 15 eeuw op deze plaats. Heilige Rochus pest. 30 huisjes 2 binnentuintjes. Begijnhofkapel en kleinere neogotische kapel. Laatste begin in 1960. Toegangspoort met beeld van de pestheilige Rochus

LOUISE MARIE FONTEIN, 1852

Op de andere Scheldeover, ter ere van 1ste Belgische koningin op de Louise Mariekaai.

ONZE LIEVE VROUWE KERK VAN PAMELE

1234. Doornikse kalksteen. Schelde gotiek. 14e -eeuwse gotische ramen. 16e eeuw: 2 kapellen bijgevoegd. Op de andere Scheldeover.

ZWART ZUSTERKLOOSTER

13e eeuw. Op de andere Scheldeoever. Eerst voor de zusters Augustinessen, ziekenzorg en onderwijs. Daarna kwamen de Zwart Zusters tot 1968. School beneden, klooster boven. Later nog een school jonge mentaal gehandicapten. Errond een stadsparkje.

ABDIJ MAAGDENDALE

1233. Cisterciënzers. Een van de belangrijkste vrouwenabdijen. Oudste restant is de kerk. Abdissenhuis en poorthuis ook bewaard. Geleden onder Franse bombardementen en Franse revolutie en ontbonden. Verkocht voor een kazerne die veel leven en vertier in de wijk bracht. Centrum ronde naar hier?

HUIS DE LALAING

Heer de Lalaing was stadsgouverneur, prachtig huis in rococostijl

REFUGE ABDIJ ENAME

Is nu brouwerij Liefmans in de 2de helft 19de eeuw.

JEZUITENPLEIN 21

Classicistisch gebouw. Op een plein dat ooit nog veemarkt, vlammarkt en Patersplein was.

TWEEMOLEN

Watermolen met 2 raderen, nu enkel nog koffiemolen ...

DE PAU

Brouwerij, renaissancestijl met 3 traveeën

Maar zoals beschreven, de wandelingen konden niet volledig worden gedaan. Ook de rondrit van 2 uur kon niet anders zijn dan beperkt. Het is een uitnodiging om zelf, rustig, Oudenaarde en steek te verkennen. Met de fiets of te voet. Met de auto of een Vespa, maar niet op een step. Te gevaarlijk toch? En eindeloos genieten van hoeken en kanten, van gehuchten en kastelen, van de pittige hellingen en het zalige landschap.

Op weg terug naar huis

Zacht geroezemoes vult de autocar op weg naar huis. Moe van wandelen, eten en drinken. Voldaan aan vertellementen en gezelligheid. Tot slot een woord van dank en afscheid.

Poëzie van de Aldi andermaal

Aan alle mooie liedjes komt een eind
We misten niet de regen
Want Oudenaarde was ons genegen
We hebben een zalige dag gekregen
De discipline van de groep merkwaardig
En de Neos-dames super aardig
De streek heeft ons verrast
Gezellig eten in het Molenhuis
Geen molen daar, maar goede kost als thuis
We dachten bier te leren brouwen
Maar dat is toch een ander paar mouwen
Toch kunnen we nu zonder verpinken
Gratis Strop of Romanpinten drinken
Chauffeurs Peter en Koen rustig en stuurvast
Danken we hartelijk en gemeend
Rustig op de millimeter rijden is hen niet vreemd
Dank aan Paul, acteur en gids
Met hem aan 't woord is alles kits
Het is een streling hem te horen
Dan is een dag zeker niet verloren
Dank aan jullie allen Neos-leden
Die vandaag zijn meegereden
We zien jullie wel terug een volgende keer
Dat hopen we van harte zeer
En dat Neos goed is, zeg het voort
't Is welgekomen, elk goed woord
Blijf genieten van elke mooie Neos-dag
En behoud ook als 't minder gaat
Jullie sympathieke Damse Neos-lach.

TOEMAATJE

NEOS EN DE TIJD VAN TOEN

*Toen de Vos Reynaert nog kon praten
De paters en abdijen het brouwen niet konden laten
Toen de Schelde nog door Oudenaarde liep
En God samen met Omer Wattez de Vlaamse Ardennen schiep
De NEOS-clubs nog niet bestonden
Oorlogen duizenden mensen verwondden
De Romeinen er al wegen bouwden*

*En de mensen op tobakchicken kauwden
Winters nog voor schaatsen onder contract lagen
En de zomers nog sterke ozonlagen zagen
Toen, toen al stond het in de sterren geschreven
Ooit zou er een NEOS-club in Damme groeien
Met bestuur en leden zo gedreven
Die de NEOS-naam zouden doen bloeien*

Tekst: Will

Bronnen: gidsen, Wikipedia en Google

Foto's: Will, Bernadette

